

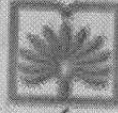
تسبیح موجودات عالم

(از منظر آیات و روایات)

مهناز فصیحی

www.ketab.ir

شماره ۴
تربیت حیدریه

سرشناسه	فصیحی، مهناز، ۱۳۳۷ -
عنوان و نام پدیدآور	تسبیح موجودات عالم (از منظر آیات و روایات) // مهناز فصیحی.
مشخصات نشر	تربت حیدریه: چشم‌انداز قطب، ۱۳۹۶.
مشخصات ظاهری	۱۳۵ ص.
شابک	۱۸۰۰۰۰ رال - ۴۳۱ - ۴۹۳ - ۶۰۰ - ۹۷۸ :
وجه عبت فهرست نویسی	فیبا
دداشت	کتابنامه: ص. ۱۲۶ - ۱۲۵؛ همچنین به صورت زیرنویس.
موضوع	تسبیح خدا (اسلام)
موضوع	Glory of God -- Islam:
موضوع	ستایش خدا -- جنبه‌های قرآنی
موضوع	Praise of God -- Qur'anic teaching:
موضوع	ستایش خدا -- احادیث
موضوع	Praise of God -- Hadiths:
موضوع	ستایش خدا در ادبیات
موضوع	Praise of God -- In literature:
رده بندی کنگره	۳۹۷/۴۳: ۹۶/۳۱۹BP ۱۳۹۶ ۶۴/۵۵ت/
رده بندی دیوبند	۲۹۷/۴۳:
شماره کتابشناسی ملی	۵۱، ۴۳:

تسبیح موجودات عالم (از منظر آیات و روایات)

شماره ۴
تربیت حیدریه
انتشارات چشم‌انداز قطب

نویسنده: مهناز فصیحی

ناشر: انتشارات چشم‌انداز قطب

تیراژ: ۱۰۰۰

نوبت چاپ: اول

تاریخ چاپ: ۱۳۹۶

چاپ: ویونا

قطع: وزیری

تعداد صفحات: ۱۳۹

قیمت: ۱۸۰۰۰۰ رال

شابک:

۹۷۸	۶۰۰	۴۹۳	۰۳۱	۴
-----	-----	-----	-----	---

آدرس: تربت حیدریه، خیابان رازی، رازی ۳

تلفن: ۰۹۱۵۳۳۲۸۵۱۶ - ۰۹۲۲۳۵۷۹۱۰۹

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۴	مقدمه :
۱۰	بخش اول
۱۰	۱- تسبیح لاری
۱۰	۲- تسبیح اصطلاحی
۱۰	۳- مشتقات واژه تسبیح
۱۱	۱- تسبیح از نظر لغوی: (تسبیح لغوی)
۱۹	۲- تسبیح از نظر اصطلاحی (تسبیح اصطلاحی)
۲۰	۳- مشتقات واژه تسبیح
۲۲	بخش دوم
۲۲	۱- حقیقت تسبیح
۲۲	۲- انواع تسبیح: حقیقی - مجازی
۲۲	۳- صفات ثبوتیه و سلبيه
۲۲	۴- رابطه حمد و تسبیح (تفاوت)
۲۲	۵- رابطه تسبیح و تقدیس (تفاوت)
۲۳	حقیقت تسبیح
۲۶	تسبیح حقیقی و مجازی
۳۱	تفاوت حمد و تسبیح
۳۳	فرق تسبیح و تقدیس:

- بخش سوم ۳۵
- ۱- مراتب تسبیح ۳۵
- ۲- حرکت جوهری ملاصدرا و ارتباط آن با تسبیح موجودات ۳۵
- ۳- تکوین ، مرجع تسبیح موجودات ۳۵
- مراتب تسبیح (از نظر ملاصدرا) ۳۶
- حرکت جوهری ملاصدرا و ارتباط آن با تسبیح موجودات ۳۸
- تکوین ، مرجع تسبیح موجودات ۴۰
- بخش چهارم ۴۲
- ۱- تسبیح در آن ۴۲
- ذکر آمار دقیق ۴۲
- آیات خاص ۴۲
- مسیحات ۴۲
- شواهد قرآنی نطق موجودات ۴۲
- ۲- آراء مفسران شیعه و سنی در باب تسبیح موجودات ۴۲
- تسبیح در قرآن ۴۳
- آیات خاص در باب تسبیح موجودات ۴۵
- شواهد قرآنی بر نطق موجودات ۴۶
- آراء مفسران شیعه و سنی در باب تسبیح موجودات در قرآن ۴۷
- بخش پنجم ۸۲
- ۱- تسبیح در نهج البلاغه ۸۲
- ۲- تسبیح در احادیث (احادیث التسیح) ۸۲
- ۳- تسبیح حضرت فاطمه زهرا(س) ۸۲
- تسبیح در نهج البلاغه ۸۳

- تسبیح در نهج البلاغه ((شرح خطبه ها)) ۸۵
- تسبیح در احادیث ۹۲
- تسبیح حضرت فاطمه زهرا (س) ۱۰۰
- بخش ششم ۱۰۴
- ۱-هدایت و انواع آن ۱۰۴
- ۲-هدایت و قلمرو آن ۱۰۴
- ۳-هدایت و رطبت ۱۰۴
- ۴-ارتباط تسبیح با انواع هدایت ۱۰۴
- هدایت و انواع آن ۱۰۵
- هدایت و قلمرو آن: ۱۰۶
- هدایت در طبیعت ۱۰۸
- هدایت تکوینی و هدایت تشریحی: ۱۰۹
- نتیجه ۱۱۵
- بخش هفتم ۱۱۶
- تبلور تسبیح در متون ادب فارسی ۱۱۶
- تبلور تسبیح در متون ادب فارسی ۱۱۷
- منابع و مأخذ: ۱۲۷

مقدمه :

قرآن ، معجزه جاویدان اسلام است که قرون و اعصار را در نور دیده ، عجز بشر را از آوردن سوره ای مانند خود ثابت کرده است .

خود قرآن این حقیقت را چنین بیان می دارد که :

قُلْ لَنْ أَجْتَمِعَ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا^۱

بگو هر آینه من هرگز با جن و انس و جن برای آوردن شبیه این قرآن گرد هم آمده (متحد کردند) شبیه آن انسانی آورند (نمی توانند مانند آنرا عرضه کنند) اگر چه بعضی از آنان بعضی دیگر را پشتیبان ، باشند .

اسلام توسط قرآن تحدی می کند و همه اندیشمندان و عالمان را با هر درجه علمی که دارند به مقابله ، احتجاج و مبارزه علمی دعوت می نماید و با قاطعیت مدعی است که کسی قادر نیست چونان قرآنی بیاورد . آنجا که می فرماید :

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِثْلِهِ بِآيَاتٍ مِثْلَ آيَاتِنَا لَعَلَّكُمْ تَهْتَكُونَ
وَاللَّهُ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ^۲

^۱ - سوره اسراء - آیه ۸۸

^۲ - سوره بقره - آیه ۲۳

اگر بر آنچه که بر بندگان فرو فرستاده ایم ، تردید دارید پس سوره ای مانند آن بیاورید و هر کس را (غیر از خدا) می خواهید به داوری بخوانید اگر راست می گوئید .

آری ، قرآن تنها کتابی است که دست فرصت طلبان تاریخ نتوانسته است چهره واقعی و ادیل آن را دگرگون کند .

قرآن کتاب جاویدان است که همیشه با عقل و جان بشر ، در هر اوج از تمدن که باشد ، سروکار دارد ، همیشه در مرز مطلق حقیقت است همه چیز را بررسی می کند و درباره آن بطور نهایی حکم می دهد و مصالح فرد و اجتماع را در همه جا در خود ذخیره دارد .

زمان و مکان در برابر قرآن بی اثر و ناچیز است . پیشرفتهای مادی بشر نمی تواند قرآن را از عرشی که جایگاه حشمت اوست فرود آورد .

قرآن ترازویی است که ارزش هر چیزی به محک آن سنجیده می شود .

قرآن راه فطرت انسان را به روی او گشوده است و دین مبینی بر فطرت را بطور مشخص برای او بازگو نموده است و راه فطرت راهی است آشنا برای انسان و او از آن بیگانه نیست .

اسلام راستین را می توان از قرآن بدست آورد چرا که تنها منبع صحیح و دست نخورده است که از هر گونه تحریف و شک بدور بوده و مدرک یقینی اسلام است .

خود قرآن نیز بر مصونیتش در برابر هر نوع تحریف شهادت می‌دهد آنجا که می‌فرماید:

إِنَّا نَحْنُ نَزَّلْنَا الذِّكْرَ وَ إِنَّا لَهُ لَحَافِظُونَ.^۳

همانا ما ذکر (قرآن) را نازل کردیم و همانا ما (خود) آن را حافظیم.

قرآن در طوفان سهمگین فتنه‌ها و آشوبهای زمین و زمان بهترین و آرام بخش ترین پناهگه است. انسان مومن موظف است در این فتنه‌ها و آشوبها به قرآن پناه ببرد.

فَإِذَا التَّبَسَّتِ عَلَيْكُمْ الْغَمُّ فَأَنْفَتُكَ كَقَطْعِ اللَّيْلِ الْمُظْلِمِ فَعَلَيْكُمْ بِالْقُرْآنِ فَإِنَّهُ شَافِعٌ مُشَفَّعٌ وَمَا حِلٌّ مُصَدِّقٌ وَمَنْ جَعَلَهُ آيَةً فَادُّهُ إِلَى الْجَنَّةِ وَمَنْ جَعَلَهُ خَلْفَةً سَاقَهُ إِلَى النَّارِ.

پس آن هنگام که فتنه‌ها همچون شب‌های شب‌ظلمانی بر شما هجوم می‌آورند به قرآن پناه آورید زیرا که آن شفاعت کننده‌ای است که شفاعتش پذیرفته و شکایت کننده‌ای که شکایتش مورد قبول است هر که آن را پیش روی خود قرار دهد قرآن او را به سوی جهنم خواهد راند.^۴

و از امیر مومنان نقل است که رسول خدا (ص) فرمود: فتنه‌هایی در آینده بر قوع خواهد پیوست، گفتم راه نجات از آن فتنه‌ها چیست؟ فرمود: کتاب خدا

^۳ - سوره حجر - آیه ۹

^۴ - علامه طباطبایی - تفسیر المیزان جلد اول - صفحه ۱

و در کتاب پرمحتوای نهج البلاغه نیز مولای متقیان در خطابه خود چنین بیان می‌دارد که:

از کلام خدا بهره گیرید و به اندرزهای خدا پند و عبرت بپذیرید... و بدانید که این قرآن پند دهنده خیرخواهی است که انسان را نمی‌فریبد و راهنمایی است که مردم را به گمراهی نمی‌کشد... هر کس با این کتاب همنشین شود یا به هدایتش افزوده می‌شود ریاض بصیرتی او کاهش می‌یابد.

آگاه باشید که هیچکس بعد از قرآن و با داشتن قرآن فقر و بیچارگی ندارد و هیچکس پیش از آن و دور آن غنی و بی نیازی از هدایت نخواهد داشت ... مضمون این خطبه به شرح زیر است:

اَنْتَفِعُوا بِبَيَانِ اللَّهِ وَاتَّعِظُوا بِمَوَاعِظِ اللَّهِ ..... وَاعْلَمُوا أَنَّ هَذَا الْقُرْآنَ هُوَ النَّاصِحُ الَّذِي لَا يَغْشَى وَالْهَادِي الَّذِي لَا يَضِلُّ وَالْمُحَدِّثُ الَّذِي لَا يَنْدُبُ، وَكَأَنَّكَ تَحَاسَسَ هَذَا الْقُرْآنَ أَحَدٌ إِلَّا قَامَ عَنْهُ بِزِيَادَةٍ أَوْ نَقْصَانٍ زِيَادَةٌ فِي هُدًى أَوْ نَقْصَانٍ مِنْ عَمَلٍ
وَاعْلَمُوا أَنَّهُ لَيْسَ عَلَى أَحَدٍ بَعْدَ الْقُرْآنِ مِنْ قَافَةٍ وَلَا لِأَحَدٍ قَبْلَ الْقُرْآنِ مِنْ عَدْوٍ

قرآن همه معارف و دانستیهای لازم برای هدایت انسان را داراست از اینرو هیچکس از شناخت آن و درک حقایق و معانی بلندش بی نیاز نخواهد بود.

آن کس که با قرآن همدم شود شناختش کامل و فهمش بلند و ذهنش روشن خواهد بود و بی نیاز، بی نیاز از هر کلامی است. این جمله حضرت علی (ع) گویاترین سخن در بیان این حقیقت است که فرموده ایشان در خطبه فوق از نظر گذشت.

قرآن به انسان امر می کند که همیشه در جهانشناسی بکوشد و با بکار بستن نیروهای خدا، جهاندار را در آیات آفاقی و انفسی بشناسد.

فخر رازی در پایان عمرش گفته بود:

به تحقیق در روشنی کلام و راههای فلسفی تامل کردم ندیدم که بیماری را شفا دهد یا تشنه ای را سیراب کند و دیدم نزدیکترین راهها به تحقیق، راه قرآن است و هر کس همچون من آزمایش کند، شناختی چون شناخت من بدست خواهد آورد.

امادر عظمت این کتاب الهی از ائم اطهار نیز روایات فراوانی در دست می باشد.

از جمله این روایات می توان به روایاتی از ابی عبدالله (ع) اشاره نمود که فرمودند:

إِنَّ هَذَا الْقُرْآنَ فِيهِ مَنَارُ الْهُدَى وَ مَصَابِيحُ الدُّجَى فَلْيَجْلُ بِأَنْبَارِهِ وَ نَفْتَحْ لِلضِّيَاءِ، نَظْرَهُ فَإِنَّ التَّفَكَّرَ حَيَاةُ قَلْبِ الْبَصِيرِ.

بحقیقت در این قرآن مشعل پرفروغ هدایت است و چراغهایی که روشن کننده راههای تاریک است پس فرد مطالعه کننده در این قرآن باید طایر اندیشه خود را در افق عالی آن به پرواز در آورد زیرا تفکر و اندیشه کردن در حقایق، حیات قلب

نیست .

و دیگر از فرمایشات آن حضرت است که فرمود:

يُنْبَغِي لِلْمُؤْمِنِ أَنْ لَا يَمُوتَ حَتَّى يَتَعَلَّمَ الْقُرْآنَ أَوْ يَكُونَ فِي تَعْلِيمِهِ.

شایسته است مومن را که از دنیا نرود مگر آنکه قرآن را یاد بگیرد و یا آنکه در کار آموختن آن باشد.

حال با توجه آنچه که در شان و منزلت این هدیه الهی به اشرف مخلوقات از نظر گذشت بر ماست که در حد توان خویش از این سرمایه گرانبها بهره گیریم و از این سرچشمه زلال و پاکت بیرون گردیم و این اندک عمر خویش را غنیمت شمرده و به این امانتی که پیامبر پرشکوه اسلام برای ما به ودیعه گذاشته، چنگ زده و تمسک جویم و مراحل کمال را پشت سر بگذاریم.

من نیز به خاطر فیض بردن از این چشمه زلال که تمامی معارف و علوم اسلامی را در بردارد بر آن شدم که تحقیق خود را با استفاده از این منبع عظیم و ارزشمند (قران کریم) ارائه دهم.

رساله ای که از نظر خواهد گذشت تلاشی هرچند مختصر است. در این رساله که تحت عنوان بحث تسیح موجودات در قرآن و ارتباطش با انواع هدایت ارائه گردیده است.

والسلام